

Khu BTTN Xuân Sơn

Tên khác

Không có

Tỉnh

Phú Thọ

Tình trạng

Quyết định

Ban quản lý được thành lập

Có

Vĩ độ

21°06' - 21°11' vĩ độ Bắc

Kinh độ

104°51' - 104°58' kinh độ Đông

Vùng địa lý sinh học

10b - Bắc Đông Dương

Tình trạng bảo tồn

Xuân Sơn là khu bảo tồn thiên nhiên theo Quyết định Số 194/CT ngày 9/8/1986 của Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng, với diện tích 4.585 ha (Bộ Nông nghiệp & Phát triển Nông thôn 1997). Năm 1990, Viện Điều tra Quy hoạch Rừng đã xây dựng dự án đầu tư Khu Bảo tồn Thiên nhiên Xuân Sơn, với diện tích đề xuất 5.487 ha, bao gồm phân khu bảo vệ nghiêm ngặt 3.870 ha, phân khu phục hồi sinh thái 725 ha, và khu hành chính dịch vụ 892 ha (Anon. 1990). Dự án đầu tư đã được UBND tỉnh Vĩnh Phú và sau đó là Bộ Lâm nghiệp (trước đây) phê duyệt vào năm 1992 (Cục Kiểm lâm 1998, Chi cục Kiểm lâm Phú Thọ 2000).

Năm 1995, Viện Điều tra Quy hoạch Rừng đã xây dựng 2 dự án: Dự án đầu tư cho vùng lõi Khu Bảo tồn Thiên nhiên Xuân Sơn thời kỳ 1996-2000 và dự án xây dựng chương trình đầu tư cho vùng đệm. Theo hai dự án đầu tư trên, thì diện tích khu bảo tồn thiên nhiên là 5.487 ha, còn diện tích vùng đệm là 14.825 ha. Cả hai dự án đầu tư này đều đã được UBND tỉnh Vĩnh Phú phê duyệt theo Quyết định Số 2101/QĐ-UB, ngày 15/10/ 1996 (Anon. 1995).

Khu Bảo tồn Thiên nhiên Xuân Sơn hiện tại do Chi cục Kiểm lâm tỉnh Phú Thọ quản lý (Chi cục Kiểm lâm Phú Thọ 2000).

Địa hình và thủy văn

Khu Bảo tồn Thiên nhiên Xuân Sơn thuộc huyện Thanh Sơn, tỉnh Phú Thọ. Đây là vùng núi phía đông nam dãy Hoàng Liên Sơn, cách ngã ba sông Hồng và sông Đà 45 km về phía Tây Nam. Các đai độ cao của Xuân Sơn thấp hơn các nơi khác của dãy Hoàng Liên Sơn: đỉnh núi gần nhất cao trên 2.000 m cách 40 km về phía Tây Bắc. Khu bảo tồn nằm ở độ cao từ 200 đến 1.386m là điểm cao nhất của đỉnh Núi Voi (Anon. 1990).

Núi đá vôi chiếm 1.661 ha, bằng 30% diện tích khu bảo tồn thiên nhiên (Anon. 1990). Vùng núi đá vôi là nơi có nhiều hang động, một số hang động có các hệ thống sông ngầm. Khu bảo tồn thuộc vùng rừng đầu nguồn của sông Hồng.

Đa dạng sinh học

Theo dự án đầu tư xây dựng đầu tiên, Khu Bảo tồn Thiên nhiên Xuân Sơn có 4.056 ha rừng, bằng 74% diện tích khu bảo tồn (Anon. 1990). Kiểu thảm thực vật tự nhiên ở Xuân Sơn bao gồm kiểu

rừng thường xanh đất thấp, rừng thường xanh núi thấp, và rừng núi đá vôi ở các đai độ cao tương tự.

Cũng theo dự án đầu tư trên, tại Khu Bảo tồn Thiên nhiên Xuân Sơn đã ghi nhận được 314 loài thực vật bậc cao có mạch, 48 loài thú, 121 loài chim, 13 loài bò sát và 14 loài ếch nhái. Dự án đầu tư cũng ghi nhận sự hiện diện của một nhóm Vượn đen *Hylobates concolor* gồm có từ 3-4 cá thể, và một nhóm Vọc xám *Semnopithecus phayrei* có từ 15-18 cá thể (Anon. 1990). Tuy nhiên, tình trạng hiện nay của chúng cũng không rõ, có khả năng cả hai loài này đều không còn trong khu bảo tồn. Ngoài ra, được biết hệ thống hang động của khu Xuân Sơn có sự đa dạng cao về các loài dơi (Anon. 1990).

Các vấn đề về bảo tồn

Ban quản lý khu bảo tồn được thành lập vào ngày 28/11/1992. Toàn bộ khu bảo tồn có 19 cán bộ làm việc tại ban quản lý và 6 trạm bảo vệ rừng (Chi cục Kiểm lâm Phú Thọ 2000).

Khu bảo tồn có vùng đệm với diện tích 25.575 ha, có trong địa giới hành chính của các xã sau: Kim Hương, Xuân Đài, Tân Sơn, Kiết Sơn, Lai Đông và Đông Sơn. Có 23.002 nhân khẩu chủ yếu là dân tộc Dao, Mường và Kinh sống ở vùng đệm và 1.042 người hiện còn sống bên trong khu bảo tồn (Chi cục Kiểm lâm Phú Thọ 2000).

Các mối đe dọa chủ yếu đến đa dạng sinh học được Chi cục Kiểm lâm tỉnh xác định (2000) là tập quán du canh du cư của người dân tộc và cháy rừng. Sức ép từ những mối đe dọa đó thường lớn hơn tại các vùng nằm bên ngoài khu núi đá vôi, nơi có sinh cảnh thuận tiện cho sản xuất nông nghiệp. Các cộng đồng sinh sống bên trong khu bảo tồn, trong các vùng núi đá vôi, canh tác lúa nước ở các thung lũng có địa hình bằng phẳng. Tuy nhiên, những sườn núi đá vôi nằm cạnh các xã này vẫn còn rừng nguyên sinh bao phủ (A. Tordoff pers. comm.).

Một vấn đề về bảo tồn có thể thấy ở Xuân Sơn là bản thân khu này quá nhỏ so với yêu cầu nơi sống của các quần thể của một số loài thú và chim. Do vậy, nếu khu bảo tồn được mở rộng ra ở các vùng rừng về phía tây thuộc tỉnh Sơn La, và

về phía nam thuộc tỉnh Hoà Bình, sẽ mở rộng thêm vùng sống cho các loài động vật hoang dã đang có mặt ở Xuân Sơn.

Các giá trị khác

Khu Bảo tồn Thiên nhiên Xuân Sơn có tiềm năng về du lịch, là một địa điểm ở gần Hà Nội, có phong cảnh rừng núi đá vôi và hang động hấp dẫn, và là nơi có các cộng đồng người dân tộc thiểu số vẫn còn giữ lại được lối sống mang đậm nét văn hoá cổ truyền chưa bị pha tạp (A. Tordoff pers. comm.).

Các dự án có liên quan

Chưa có thông tin.

Tài liệu tham khảo

Anon. (1990) [Investment plan for Xuan Son Nature Reserve, Vinh Phu province]. Viet Tri: Vinh Phu Provincial People's Committee. In Vietnamese.

Anon. (1995) [Investment plan for Xuan Son Nature Reserve and buffer zone]. Viet Tri: North-eastern Sub-FIPI. In Vietnamese.

Phu Tho Provincial FPD/Chi cục Kiểm lâm Phú Thọ (2000) [FPD questionnaire]. Viet Tri: Phu Tho Provincial Forest Protection Department. In Vietnamese.